

ЛЕГЕНДАТА ЗА ВЛАДИМИР И КОСАРА В *RAZGOVOR UGODNI NARODA SLOVINSKOGA* И В ЛАТИНСКИЯ МУ ПРЕВОД

Радослав ЦОНЕВ

Югозападен университет „Неофит Рилски“

E-mail: radogd@abv.bg

THE LEGEND OF VLADIMIR AND COSARA IN *RAZGOVOR UGODNI NARODA SLOVINSKOGA* AND IN ITS LATIN TRANSLATION

Radoslav TSONEV

South-West University “Neofit Rilski”

E-mail: radogd@abv.bg

ABSTRACT: This article investigates the legend of Duklian prince Ioan Vladimir and Theodora Kosara – the daughter of Bulgarian king Samuil in the book *Razgovor ugodni naroda slovinskoga* by the Dalmatian writer Andrija Kačić Miošić, as well as in the Latin translation of the book, made by Emerik Pavić. The historical situation on the Balkans during the seventeenth and the eighteenth centuries provoked the growing native writers’ interest towards the past. Many South Slavic authors searched for examples of heroism and greatness of the Slavs in written documents and oral legends. They strived to emphasize the linguistic and cultural affinity between them and included common characters, folklore and legendary motifs in their literary works. The real historical facts and the heroic myths about the might and the unification of the Slavic ethnoses in “Pisma od kralja Vladimira” and in the other parts of “Razgovor ugodni naroda slovinskoga” inspired the southern Slavic peoples and gave them hope that they might be free and powerful again as they had been formerly. The extensive translation in Latin popularized the Bulgarian history and folklore, not only among Slavic, but also among other European nations. The legend of Duklian prince Ioan Vladimir and the Bulgarian princess Theodora Kosara went beyond the times it was created, described and printed.

KEYWORDS: Heroic and legendary motifs from Bulgarian history and folklore, Ioan Vladimir, Theodora Kosara, Andrija Kačić Miošić, Emerik Pavić

Легендата за Владимир и Косара и песента „Pisma od kralja Vladimira“ („Песен за крал Владимир“) на далматинския историк, поет и книжовник Андрия Качич Миошич имат непосредствено отношение към българската история, литература и култура. Отделни кратки фрагменти от песента са анализирани от литературоведска гледна точка от някои български и чужди автори (Георгиев, 1980, с. 292 – 293, Bratulić, 2000, с. 38 – 39 и др.), но подробен превод на оригинала на Качич Миошич все още не е правен. Вариантът на песента на латински на францисканския книжовник Емерик Павич „Rythmus De rege Vladimiro“ досега не е представян и проучван в българската филологическа наука¹. За нас значимостта на това литературно произведение произтича не само от времето, в което е отпечатано (средата на XVIII век), но и заради позитивните идеи, които то внушава – за любовта между българска княгиня и дуклянски княз, за сродяването на две славянски благороднически фамилии, за общочовешкия стремеж хората да живеят в мир и разбирателство.

И днес край град Елбасан, в с. Шийон (Република Албания), се намира православният манастир „Свети Йоан Владимир“ (на албански език „Shën Gjon Vladimirit“), който е свързан с българската история (фиг. 1). Дуклянският княз Йоан Владимир е зет на българския цар Самуил. През 998 г. Самуил го побеждава и пленява, но го жени за дъщеря си Теодора Косара и го връща на престола като български васал. Йоан Владимир умира мъченически през 1016 г. Той е подмамен и убит от Иван Владислав (син на Аарон и племенник на Самуил), който преди това през 1015 г. е убил сина на Самуил Гаврил Радомир и е узурпирал българския престол.

Предполага се, че първоначално мощите на Св. Йоан Владимир се намират в царската църква в Преспа редом до мощите на цар Самуил (фиг. 2), след което Самуиловата дъщеря и Йоанова съпруга Теодора Косара ги пренася в манастира „Св. Богородица Пречиста“ край

¹ С изключение на едно петстишие от песента в моята статия „Български исторически и фолклорни мотиви в книгата *Razgovor ugodni naroda slovinskoga* и в латинския ѝ превод“ (Цонев, 2018, с. 288).

Шкодренското езеро (фиг. 3). През 1215 г. епирският деспот Михаил Комнин ги отнася в Драч (днешен град Дуръс в Албания). През 1381 г. албанският крал Карло Топия ги премества в манастира „Св. Йоан Владимир“ край Елбасан. От 1995 г. те се намират в Албанската православна църква в Тирана, но всяка година на празника на Св. Йоан Владимир се пренасят отново в манастира.

Според житието на Св. Йоан Владимир той е дуклянски княз, който е управлявал областите Зета и Далмация. Неговият народ го е уважавал не само заради християнските ценности, които е изповядвал, но и заради благотворителните и благочестиви дела, които е вършил през живота си. Поради тази причина го почита и църквата, която го приема за мъченик на вярата, а мощите му – за целебни. И до днес в манастира „Св. Йоан Владимир“ край албанското село Шийон, където мощите на светеца са били положени за дълъг период и биват връщани тържествено на празника, вярващите идват и празнуват величието на светеца (фиг. 4). Може да се каже, че личността на Св. Йоан Владимир е и мост между народите на Балканите, защото независимо от държавните граници, от културните и политически различия, в тези тържества освен вярващи от Албания участват православни християни от Черна Гора, Македония, Сърбия и от други източноправославни страни.

1. Легендата за любовта между дуклянския княз Йоан Владимир и българската княгиня Теодора Косара в *Razgovor ugodni naroda slovinskoga* (*Приятен разговор на /за/ славянския /словинския²/ народ*).

Легендата за любовта между дуклянския княз Йоан Владимир и българската княгиня Теодора Косара е разказана в Дуклянската летопис (написана около втората половина на XII век и съхранена в латински препис от XVII век) и е отпечатана в популярния сред славянските народи труд на далматинския книжовник Андрия Качич Миошич (Andrija Kačić Miošić) *Razgovor ugodni naroda slovinskoga* (*Приятен разговор за славянския /словинския/ народ*) във Венеция през 1756 г. – 41 песни³ (фиг. 5), допълнен и преиздаден през 1759 г. – 137 песни⁴ (фиг. 6).

Историческата ситуация на Балканите през XVII – XVIII век провокира нарастващия интерес на книжовниците от региона към миналото. Редица южнославянски автори търсят в писмени документи и в устни легенди примери за героизма и величието на славяните. Стремят се да изтъкнат езиковата и културна близост между тях, включват в своите литературни произведения общи образи, фолклорни и легендарни мотиви. Със своята разностранна книжовна дейност през този период се откроява хърватският поет и философ Андрия Качич Миошич (1704 – 1760 г.), който е радетел за независимост и обединение на южнославянските народи. В най-значимата си творба *Razgovor ugodni naroda slovinskoga* той включва исторически факти, поетични образи и фолклорни мотиви от битието на хървати, сърби и българи. Творбата му целенасочено е написана на близък до фолклора език, който да я популяризира сред повече читатели. В труда на Качич Миошич хронологично са представени славянски владетели и светци, измежду които и трийсет и двама български средновековни царе, както и песни с български исторически и легендарни мотиви: „Pisma od kralja Vladimira“ („Песен за крал Владимир“), „Pisma od Radoslava i Bodina“ („Песен за Радослав и Бодин“), „Pisma od ženidbe kralja bulgarskoga“ („Песен за женитбата на българския цар“), „Pisma od Oruna i Nicefora“ („Песен за Орун и Ницефор“) и „Pisma od Basilia cesara“ („Песен за император Василий“).

² Основният термин, с който си служи Качич Миошич в *Razgovor ugodni naroda slovinskoga*, за да внуши идеята за славянското единство, е „slovinski“ („словински“), който в икавските говори се използва предимно със значение „славянски“, но може да означава също „южнославянски“ и „илирийски“.

³ *Razgovor ugodni naroda slovinskoga u komu se ukazuje pocetak i svarha kragliaa slovinskii koi punno godisctaa vladasce svijm slovinskim darxavam i s razlicitim pismam od kragliaa, banaa i slovinskii vitezovaa izvagiien iz razliciti knjigaa talianskii i sloxen u jezik slovinski, U Mleci (Venezia) na 1756, формат (15X8,2), 396 с.*

⁴ *Razgovor ugodni naroda slovinskoga u komu se ukazuje pocetak i svarha kragliaa slovinskii koi punno godisctaa vladasce svijm slovinskim darxavam i s razlicitim pismam od kragliaa, banaa i slovinskii vitezovaa izvagiien iz razliciti knjigaa talianskii i sloxen u jezik slovinski. Sada iznova prištampan, U Mleci (Venezia) na 1759, формат (22X16), XII+338 с.*

Измежду песните с българска тематика се откроява „Pisma od kralja Vladimira“ (фиг. 7, 8, 9), която е „една от най-хубавите средновековни славянски легенди“ („jedna od najljepših srednjovekovnih slavenskih legendi“) (Bratulič, 2000, с. 38). Тя е изградена върху романтичния мотив за любовта на царската дъщеря Теодора Косара към пленения от баща ѝ Йоан Владимир – владетел на Дуклянското княжество.

Началото на песента пресъздава страданията на пленения „славянския крал“ („kralj slovinski“) Владимир в тъмницата на „българския цар“ („kralja bulgarskoga“) Самуил:

(1) Gorko cvili sužanj Vladimire
U tamnici kralja bulgarskoga.
Gorko cvili, danak proklinjaše,
U koi se na svit porodio.

Горко плаче пленникът Владимир
в тъмницата на българския цар.
Горко плаче и проклина деня,
в който се е родил на този свят.

Риданията на отчаяния дуклянски княз са чути от Косара „lipa kćerca kralja bulgarskoga, koi biše roda slovinskoga“ („красивата дъщеря на българския цар, който беше от славянския род“). Тя започва да пита пленника от какво е породена неговата мъка:

(2) Pita njega Kosara divojka:
što je tebi, moj sužnju nevoljni!
Ali ti je majka omilila,
Ali ti je žao zavičaja?

Попита го Косара девойка:
„Какво ти е, мой пленнико нещастен!
За майка ти ли ти е домиляло,
или ти е жал за родния край?

Ali ti je gládak dodijao?
Al' tamnica jedna kuća tvoja?
Al' na noguh negve do kolinah?
Al' na rukuh težke lisičine?

Гладът ли ти дотегна?
Или тъмницата, злощастна къща твоя?
Или на нозете пранги до колене?
Или тежките окови на ръцете?

Al' si čuo, moj sužnju nevoljni!
Da s' udaje virna ljuba tvoja,
Ter proklinje danke i godine,
I staricu jednu majku tvoju.

Или си чул, мой пленнико нещастен,
че се омъжва твоята вярна любима,
и проклина дните и годините,
и старицата, скръбната майка твоя.“

Владимир ѝ отговаря, че единствената причина за терзанията му е неговото несправедливо пленничество:

(3) Govori joi sužanj Vladimire:
Prodji me se, Bulgarko divojko!
Nije meni žao zavičaja,
Niti mi je omilila majka,

Отговори ѝ пленникът Владимир:
„Ела при мен, българко, девойко!
Не ми е жал за родината,
нито ми е домиляло за майка ми,

Nit' je meni gládak dodijao,
Ni tamnica jadna kuća moja,
Ni na noguh negve do kolinah,
Ni na rukuh težke lisičine,

Не ми е гладът дотегнал,
нито тъмницата, зловещта къща моя,
нито на нозете пранги до колене,
нито тежките окови на ръцете.

Nit' s udaje virna ljuba moja,
Jer se dosad nisam oženio,
Niti ću se jadan oženiti;
Jerbo ću ti bërzo poginuti

Нито се омъжва моята вярна любима,
защото не съм се оженил досега,
нито ще се оженя, аз горкият,
защото бързо ще си загина

U tamnici kralja bulgarskoga
Samuela, da ga Bog ubio!
Na viri je mene privario,
U tamnicu tamnu postavio.

в тъмницата на българския цар
Самуил, да го убие Бог!
Доверието ми излъга,
в тъмница тъмна ме затвори.“

Стилистично диалогът между двамата е изграден по подобие на диалозите в народните песни (Георгиев, 1980, с. 293). Българската княгиня продължава да задава въпроси относно произхода на Владимир и неговата родина и разбира, че той е от Херцеговина и има благороден произход:

(4) Govri joj dite Vladimire:
Ja sam sužanj, od Hercegovine,
Dvorio sam kralja slovinskoga
U Tribinju gradu bijelomu.

Отговори ѝ младият Владимир:
„Аз съм пленник от Херцеговина,
придворен бях на краля славянски
в Требине, белия град.

Što me pitaš za rod i za pleme,
I to ću ti poviditi pravo:
Ja sam, seko, roda gospodskoga;
Al' sam sužanj kralja bulgarskoga.

Щом ме питаш за род и за племе,
ще ти кажа истината.
Аз съм, сестрице, от господарски род,

но съм пленник на българския цар.

U mene je blago nebrojeno,
Moja bi me izkupila majka:
Al' me kralju neda na odkupe
Nego ište rusu glavu moju.

Моего богатство е безбройно,
моята майка би ме откупила,
но царят не ме дава за откуп,
а иска русата ми глава.“

Косара утешава дуклянския княз и му обещава да измоли неговото освобождаване от баща си „българския цар Самуил“ („kralja bulgarskoga Samuela“):

(5) Razplitat' ću žute kose moje,
Ljubit' ću mu skuta i kolina,
Noge ću mu suzam' polivati,
Živim ću ga Bogom zaklinjati,

Ще си разплета жълтите коси,
ще му целувам скута и коленете,
ще обливам нозете му със сълзи,
жив ще го заклевам в името на Бога

Da te pusti iz tamnice tamne,
I pošalje staroj majci tvojoj,
Nek se tvoja obveseli majka,
Kad ugleda Vladimira sinka.

да те пусне от тъмната тъмница
и да те изпрати при старата ти майка.
Нека се зарадва твоята майка,
като види сина си Владимир.

Впечатлена от красотата на Йоан Владимир и съпричастна към неговата нерадостна изгнаническа съдба, българската княгиня се влюбва в него и моли цар Самуил не само да го освободи от плен, но и да ѝ разреши да стане негова годеница:

(6) Daruj meni sužnja Vladimira
Za mojega virna zaručnika,
A' tako ti svitle krune tvoje,
I tako ti sinka Radomira,

Дари ми пленника Владимир
за мой верен годеник,
В името на короната ти светла
и на сина ти Радомир.

Čini mi se, moj mili babajko,
Da će biti roda gospodskoga,
Dvorio je kralja slovinskoga,
Lipo zbori, ponizno govori.

Струва ми се, мой мили татко,
от господарски род ще да е,
придворен е на славянски крал,
хубаво и смирено говори.

Царят се съгласява с желанието на дъщеря си. Според него Косара и Владимир са си „лика-прилика“ („Sva je tvoja slika i prilika“). Той прави пленника свой зет, облича го в „пурпур и злато“ („skèrlet i zlato“), връща му короната и престола в Дукля.

Радостта на Теодара Косара е огромна:

(7) Kad razumi Kosara divojka
Da će biti kraljica slovinska,
Od drâgosti suze prolivaše,
Svomu bâbi ruke celivaše.

Като разбра Косара девойка,
че ще бъде кралица славянска,
от радост сълзи проливаше,
на баща си ръце целуваше.

Веселбата е голяма („Tu veselje veliko biaše“), в двореца тъпани и свирки, а пред него чудно хоро („U dvoru su bubnji i svirale; /A prid dvorom divno kolo igra.“) и хорото води сестрата на Косара („Kolo vodi seka Kosarina“).

Не по-малко удовлетворен от сватбата и от своя зет е и Косариният баща „българският цар“ („kralja bulgarskoga“) Самуил:

(8) Da je komu pogledai bilo,
Samuela, kralja bugarskoga,
Kako svôga zeta celivaše,
Celivaše i blagoslivjaše:

Да можеше някой да види
Самуил, царя български,
как своя зет целуваше,
целуваше и благославяше:

Hodi s Bogom, drago dite moje,
Na putu ti dòbra srića, bila!
Punò sam ti, sinko, sagrišio,
I staricu majku razcvilio.

„Върви с Бога, скъпо дете мое,
на пътя ти добър късмет беше!
Много съм, синко, съгрешил пред теб,
и старицата майка разплаках.“

Благополучният завършек на песента и сродяването на двата славянски рода са в унисон с идеята за южнославянско обединение, която е основна и в останалите части на *Razgovor ugodni naroda slovinskoga* на Качич Миошич. Трудът на далматинския книжовник получава широко разпространение и популярност сред славянските народи, включително и в България. Така например през 1784 г. Дойно Граматик включва в т.нар. Еленски препис на Паисиевата *История славянобългарская* песните „За спасяването на княз Владимир от цар Самуиловата дъщеря, девицата Косара“ и „За победите на цар Крум над Никифор“ (Трайков, 2000, с. 71). Реалните исторически факти и героични митове за могъществото на славянския етнос в *Razgovor ugodni naroda slovinskoga* вдъхновяват южнославянските народи и им дават надежда, че могат да бъдат свободни и силни отново, както са били в миналото.

2. Легендата за любовта между дуклянския княз Йоан Владимир и българската княгиня Теодора Косара в *Descriptio soluta et rythmica regum, banorum, caeterorumque heroum Slavinarum seu Illyricorum* (Прозаично и поетично описание на крале, банове и други славянски или иллирийски герои), латинския превод на *Razgovor ugodni naroda slovinskoga*, направен от Емерик Павич (Emerik Pavić).

Емерик Павич (fra Emerik Pavić) (1716 – 1780 г.) е хърватски францискански книжовник и съвременник на Андрия Качич Миошич, който през 1764 г. превежда на латински език *Razgovor ugodni naroda slovinskoga* на Качич Миошич и го отпечатва в Буда със заглавие *Descriptio soluta et rythmica regum, banorum, caeterorumque heroum Slavinorum seu Illyricorum* (*Прозаично и поетично описание на крале, банове и други славянски или илирийски герои*) (1764⁵) (фиг. 10). Това издание на Павич е най-обемният и пълен превод на книгата на Качич Миошич на чужд език: „ujedno po orsegu i najveći prijevod RU na jedan strani jezik“ (Jurišić, 2008, p. 44). Българските исторически, легендарни и фолклорни мотиви от труда на Качич Миошич продължават да присъстват и в латинския превод на *Razgovor ugodni naroda slovinskoga*. Изброени и описани са трийсет и двама владетели от България. Преведени (макар и в съкратени варианти) са песните „Rythmus De rege Vladimiro“ („Песен за крал Владимир“), „Rythmus De Oruno et Niceforo“ („Песен за Орун и Ницефор“) и „Rythmus De caesare Basilio“ („Песен за император Василий“). Легендата за Владимир и Косара е пресъздадена изключително сполучливо от Емерик Павич, който даже успешно се придържа към стихотворната ритмичност и рима при своя превод на творбата (фиг. 11, 12).

Както в оригинала на Качич Миошич дуклянският княз Владимир е пленник на българския цар Самуил („Regis Bulgari“) и „българската царска дъщеря“ („Bulgari Regis nata“) Косара го чува как оплаква своята затворническа съдба:

(9) Multū plorat *Vladimirus*,
Vir pacatus, & Rex mirus,
Vinctus Regis Bulgari.

Много плаче Владимир,
мъж покорен и крал дивен,
окован от българския цар⁶.

Пространният диалог за причините за мъката на Йоан Владимир, който водят двамата с Теодора Косара в книгата на Качич Миошич, тук е съкратен значително, но смисълът е запазен:

(10) Hunc Bulgari Regis nata,
Sorte ejus consternata,
Sic affatur *Cossara*:
Mi praeclare Adolescens,
Quidnam isthic tu latescens
Poscas? mihi dicit!
Ejus tenor hic verborum
Erat: Rex sum Slavinorum,
Vinctus in hoc carcere.

Тъй го заговаря Косара,
дъщеря на българския цар,
трогната от неговата орис:
„Мой прекрасни момко,

⁵ DESCRIPTIO SOLUTA ET RYTMICA REGUM, BANORUM, CAETERORUMQUE HEROUM SLAVINORUM SEU ILLYRICORUM AB A. R. P. ANDREA CACICS, in Vernacula Lingua Illyrica proposita, recenter perbrevis compilatione in Latinum traducta honoribus illustrissimi ac reverendissimi domini, domini JOANNIS BAPTISTAE STEHENICIS DE JEREBICS, Electi Episcopi Temnensis, Abbatis B. M. V. de Illda, venerabilis Capituli cathedralis Ecclesiae Jauriensis praepositi majoris et caonici, inclytiae Sedis Bacsensis supremi ac perpetui comitis, nec non sacrae caesareae regio-apostolicae majestatis Excelsi consilii regii locumtenentialis Ungarici consiliarii dicata, a P. EMERICO A BUDA, Lectore Jubilato et actuali Definitore Provinciae S. Joannis a Capistrano, Ord. S. P. Francisci de Observ. Praefixa notitia imperatorum, nec non pontificum, sanctorum, beatorum atque eximiorum Dei servorum gentis praelibatae. Buda, Typis Leopoldi Francisci Landerer, typographi, 1764, p. 10+190.

През 1768 г. това издание е допълнено.

⁶ Преводът от латински на „Rythmus De rege Vladimiro“ („Песен за крал Владимир“) е дело на доц. д-р Силвия Георгиева от Югозападния университет, за което искрено ѝ благодаря.

за какво плачеш ти, затворен тук,
кажи ми!“
Неговият отговор беше с тези думи:
Аз съм цар на славяните,
затворен в тази тъмница!“

Царската дъщеря Косара се влюбва във Владимир и успява да измоли от баща си неговото освобождение и бащината благословия за брак със „славянския крал“ („Rex Slavinorum“):

(11) Hoc auditō Regis nata,
Patrem Regem deprecata
Est, pro vincto Principe;
Hunc –
Huncque sibi desponsari,
Coepit verbis obtestari,
Cujus vultu capta est.
Prece natae Pater victus,
Fecit, ut eductus vinctus,
Sponsus esset Filiae.
Sicque inde liberatus,
Sponsâ simul hâc donatus,
Regis Gener factus est.
Hoc est: Regis Bulgarorum
Samuelis, qui decorum
Vladimirum liberat.

Като чу това, дъщерята на Царя
помоли баща си
за окования принцес/първенец.
Започна с думи да го увещава
да я сгоди за него,
запленена от неговия лик.
Победен от молбата на дъщеря си,
Царят прави тъй,
че окованият да бъде изведен от тъмницата
и да стане мъж на дъщеря му.
И после освободен и едновременно с това дарен със съпруга,
той стана зет на Царя.
А именно – на царя на българите –
Самуил, който освободи
красивия Владимир.

Развързката е щастлива. Цар Самуил не само връща владенията на високопоставения пленник, но му поверява и любимата си дъщеря:

(12) Postquam ergo nuptials
Plausus, quoque geniales
Simul explent Principes,
Hunc in priscum Regnum mittit,
Filiamque sic committit,
Velut socer Genero.

И след сватбеното одобрение,
и след като първенците едновременно
изпълниха сватбените тържества,
Царят го прати в старото царство
и дъщеря си така му повери –

като тъст на зет си.

Въпреки че песента за любовта на българската княгиня Теодора Косара и дуклянския княз Йоан Владимир е по-кратка в превода на Павич, отколкото в оригинала на Миошич, основната идея за славянското единство, която тя внушава, остава все така убедителна и запленяваща.

Пространният превод на латински на *Razgovor ugodni naroda slovinskoga*, който Емерик Павич отпечатва със заглавие *Descriptio soluta et rythmica regum, banorum, caeterorumque heroum Slavinorum seu Illyricorum*, разпространява българската история и фолклор не само сред славянските, но и сред останалите европейски народи.

Легендата за дуклянския княз Йоан Владимир и българската княгиня Теодора Косара надхвърля рамките на времето, в което е създадена, описана и отпечатана. Тя става основа на редица литературни и музикални произведения в България и в други славянски страни. По мотиви от „Pisma od kralja Vladimira“ Петко Р. Славейков започва, но не довършва поемата „Самуилка“, Кирил Христов пише легендата „Владимир и Косара“ (1903 г.), а Людмил Стоянов – стихотворението „Йоан Владимир“ (1917 г.). Романтичната любов на царската дъщеря и пленения славянски княз е пресъздадена в драмата „Владимир и Косара“ на хърватския поет Петър Прерадович (1852 г.). Като оперно либрето драматичното произведение на Прерадович е в основата на операта „Владимир и Косара“ на сръбския композитор Стеван Дивякович, поставена на сцената в Нови Сад през 2017 г. Темата за любовта между Владимир и Косара е водещ мотив и в създадената през 1926 г. от българския композитор маестро Георги Атанасов опера „Косара“ по либретото на Боян Дановски, която 80 години е отричана и пренебрегвана, преди отново да намери своето място на сцената на Софийската опера през 2010 г. Познаването и превода на български на „Pisma od kralja Vladimira“ и на латинския вариант на песента („Rythmus De rege Vladimiro“) могат да допринесат за още по-голямото популяризиране на тази завладяваща и дълбоко свързана с България и българите легенда.

БИБЛИОГРАФИЯ:

- Георгиев, Е. (1980)** Люлка на старата и новата българска писменост. София: Народна просвета. (*Georgiev, E. Lyulka na starata i novata balgarska pismenost. Sofia: Narodna prosveta.*)
- Трайков, В. (2000)** Андрия Качич Миошич и Паисий Хилендарски. – В: Българи и хървати през вековете. Андрия Качич Миошич и българите. София: Гутенберг 2000, с. 65 – 72. (*Traykov, V. Andrija Kačić Miošić and Paisii Hilendarski. – V: Balgari i harvati prez vekovete. Andriya Kachich Mioshich i balgarite. Sofia: Gutenberg 2000, s. 65 – 72.*)
- Цонев, Р. (2018)** Български исторически и фолклорни мотиви в книгата *Razgovor ugodni naroda slovinskoga* и в латинския ѝ превод. – В: Contributions to the 21st Annual Scientific Conference of the Association of Slavists (Polyslav). Band 21, с. 282 – 290. (*Tsonev, R. Bulgarian historical and folklore motifs in the book Razgovor ugodni naroda slovinskoga and in its Latin translation. – V: Contributions to the 21st Annual Scientific Conference of the Association of Slavists (Polyslav). Band 21, s. 282 – 290.*)
- Bratulič, J. (2000)** Bugarska povijest u Razgovoru ugodnom naroda slovinskoga Andrije Kačića Miošića. – В: Българи и хървати през вековете. Андрия Качич Миошич и българите. София: Гутенберг 2000, с. 33 – 41. (*Bratulič, J. Bugarska povijest u Razgovoru ugodnom naroda slovinskoga Andrije Kačića Miošića. – V: Balgari i harvati prez vekovete. Andriya Kachich Mioshich i balgarite. Sofia: Gutenberg 2000, s. 33 – 41.*)
- Jurišić, G. (2008)** Prijevodi pjesama fra Andrije Kačića na strane jezike i njihov utjecaj na europski romantizam. // *Fr. Andreas Kachich Mioshich. Acta symposiorum de fr. Andrea Kačić Miošić in civitatibus Toronto die 27. Novembris et Boston die 7. decembris anno domini 2004. celebratorum*, pp. 41– 52.

ФИГУРИ:

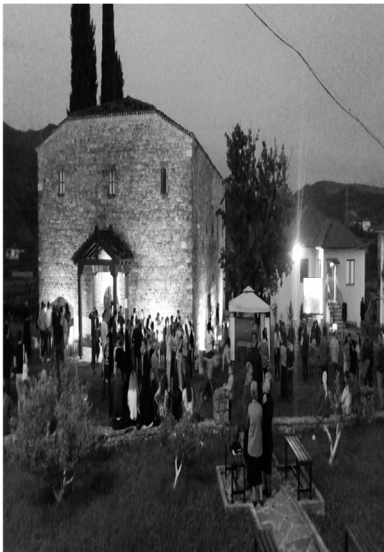
Фиг. 1

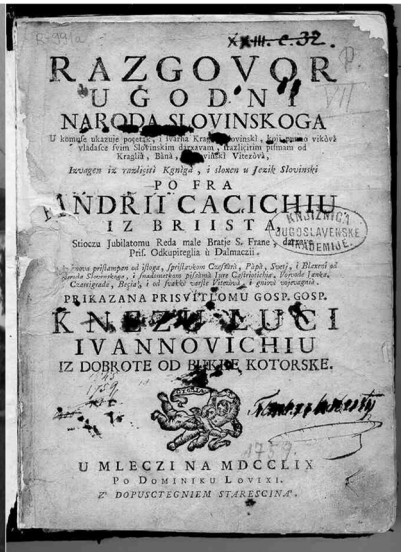
Фиг. 2

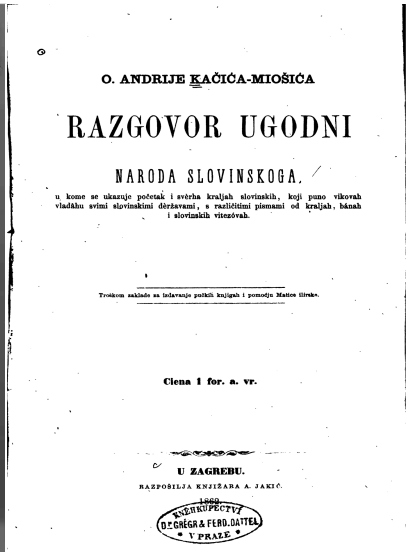
Фиг. 3

Фиг. 4

Фиг. 5

Фиг. 6

se na njemu zakleo, da mu neće nikakve privatne odmiti. Ovi maštivičnici...

Pisma od kralja Vladimira.

Imenit' eviti suzani Vladimiro, U tamnici kralja bulgarskoga...

Фиг. 7

U tamnici kralja bulgarskoga Sameta, da ga Bog ubi! Na viri je mene privarilo...

Фиг. 8

Pak izadj' iz tamnice tamne, I otadj' iz dvora divnoga. Kako svoga zeta celivaje...

Фиг. 9

DESCRIPTIO SOLUTA ET RYTHMICA REGUM, BANORUM, HEROUM SLAVINORUM, ILLYRICORUM, A. R. P. ANDREA CAICIS...

Фиг. 10

dimiro Rege, sequentibus metris à Poeta abfolvuntur: Perdida bis vexana Vladimirov patra regentum...

Фиг. 11

Huncque sibi desponari, Cœpit verbis obtestari, Cujus vultu capta est. Preece natæ Pater victus...

Фиг. 12